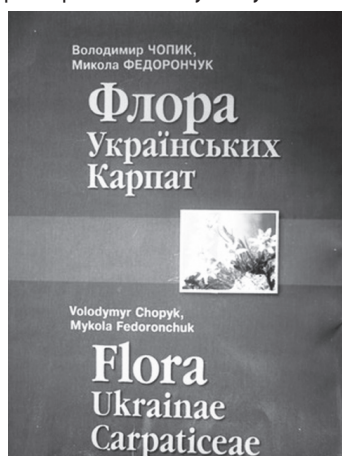

ПРО ФЛОРИСТИЧНУ КОРОНУ УКРАЇНИ

Саме про природну візитку України — Карпати — йдеться у фундаментальній праці завідувача кафедри біології та екології нашої академії, доктора біологічних наук, професора Володимира Чопика і старшого наукового співробітника Інституту ботаніки ім. М.Г.Холодного НАН України, доктора біологічних наук Миколи Федорунчука "Флора Українських Карпат". Це ґрунтовне академічне видання обсягом 712 сторінок є повним сучасним зведенням видового складу судинних рослин Українських Карпат, де описано 2532 види спонтанної флори, а також найбільш важливі культивовані види, географічну, екологічну, фітосоціологічну характеристики та сучасну номен-

клатуру. У передмові до видання автори зазначають, що на всіх етапах еволюції людини її життя залежало від рослин. Із Біблії дізнаємося, що 7 видів рослин врятували людство від голодної смерті, а римські божества Flora і Fauna

увіковічили наукові поняття про рослинний і тваринний світ планети. Ботаніка, як наука про флору стає особливо актуальною в період тотального наступу екологічної кризи, а екологія як наука виросла саме з ботаніки. Сьогодні у трансформованому доквіллі актуалізується необхідність

дослідження рослинного біорізноманіття та його ресурсного потенціалу, без чого неможливо визначити масштабних екологічних ризиків та напрямів і перспектив їх мінімізації або й уникнення.

Потреба у публікації такого ґрунтового і розширеного зведення рослин Українських Карпат обумовлена ще й тим фактом, що наявні "Флора України" (1937 — 1964 рр.), регіональний "Определитель высших растений Украины" (1987), "Визначник рослин Українських Карпат" (1987) фактично морально застаріли і стали бібліографічними раритетами. А тому склалася ситуація, коли науковці академічних установ і навчальних закладів, студенти, фахівці-практики лісового і сільськогосподарства, фармацевти, екологи та всі, хто цікавиться рослинним світом, позбавлені можливості отримувати повноцінну інформацію про багатий і різноманітний світ нашої країни і зокрема Українських Карпат. Варто додати, що практично в усіх європейських країнах постійно перевидаються визначники, огляди, посібники з окремих рослинних угруповань (лісових, лугових, водних екосистем) та окремих таксономічних груп (злакові, бобові, орхідні тощо). У книзі наголошується, що саме під впливом антропогенного фактора відбувається помітна і при тому негативна трансформація флори: зникають біотопи багатьох рідкісних видів, цінних для науки зокрема і для людини взагалі диких корисних рослин, знищується природний генофонд, необхідний для виведення нових видів культурних рослин: лікарських, кормових, технічних тощо. Автори застерігають: якщо виснаження рослинних ресурсів відбуватиметься нинішніми темпами, то в майбутньому в Україні може склестися ситуація, за якої рослини стануть більшим дефіцитом, ніж газ і нафта. У виданні наводиться яскраве свідчення на користь збереження флори та цінності науки ботаніки як сукупності знань про рослинний світ: на думку фахівців, медичний серцевий препарат, синтезований у свій час із наперстянки, оправдав усі витрати на розвиток ботаніки за весь час її існування. А кожен рослинний вид — це потенційний біологічний ресурс.

Враховуючи той науковий факт, що останнім часом на зміну флористичним визначникам і описам великих

територій приходять флористичні визначники та описи регіонів і малих територій, автори вважають: об'єктивно настав час об'єднати зусилля фахівців Польщі, Словаччини, Румунії, Угорщини та України у підготовці видання "Хорологічна флора Карпат" як єдиної фізико-географічної та флорогенетичної гірської системи.

У книзі подається характеристика 10 флористичних регіонів Українських Карпат: Прикарпаття, Східні Бескиди, Горгани, Свидовиць, Чорногора, Чивчино-Гринявські гори, Мармароські (Гуцульські) Альпи, Вулканічні Карпати, Закарпатське Передгір'я, або Хуст-Солотвинська западина і Закарпатська рівнина. За змістом видання складається з п'яти основних відділів ("Плауноподібні", "Хвощеподібні", "Папоротеподібні", "Голонасінні" та "Покритонасінні"), в яких описано 135 родин рослин. Окремим розділом подана "Морфологічна будова квіткових рослин". Є "Показник родин і родів, опрацьованих окремими авторами". Як належить академічному виданню, книга завершується алфавітними покажчиками українських і латинських назв рослин. Саме із покажчиків дізнаємося, що в Українських Карпатах росте величезна кількість видів відомих нам рослин. Серед них — нечуйвітер (127 видів), осока (80), приворотень (34), шипшина (49), ожина (38), меліса і фіалка — по 27. Окрім цього, 26 видів верби, 18 — тополі, 16 — сосни, 12 — глоди і 9 — ясени. З інших, трав'янистих рослин — по 17 видів дзвоників, гвоздик і лободи, 22 види конюшини, 20 — щавлю, по 16 — горошку і цибулі, 14 — волошок, по 10 видів троянд і незабудок, по 9 — льону, хвоща і будяка, по 7 видів суніць, валер'яни, соняшника і смородини.

Безсумнівно, зведення видового складу судинних рослин Українських Карпат авторства Володимира Чопика і Миколи Федорунчука буде корисним і цікавим не лише фахівцям-природознавцям, а й усім, хто шанує рідну природу і турбується про її збереження.

Автори висловлюють щирі подяку ректору Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім. Тараса Шевченка, академіку Академії наук вищої школи України, професору Афанасію Ломаковичу за сприяння у виданні цієї книги.

ДО ТАЙН МУЗИЧНОГО ФОЛЬКЛОРУ

Кандидат мистецтвознавства Лідія Макаренко обрала об'єктом аналітичного дослідження таку одвічну таїну музичного мистецтва як глибинний зв'язок класичних музичних творів із різними формами музичного фольклору. Цю проблематику наш науковець вивчала на основі творчості відомого українського композитора Лева Колодуба, що знайшло своє відображення в опублікованому нею навчальному посібнику "Фольклорні засади оркестрової творчості Лева Колодуба". Посібник опубліковано за рекомендацією Вченої ради нашого навчального закладу. Книгу рецензували відомі фахівці-музикознавці, доктори мистецтвознавства, професори Віолетта Дутчак, Мирон Черепанин, Надія Яремко та кандидат мистецтвознавства Оксана Бойчук.

Автор аналізує специфічні прийоми та засоби фольклорної трансформації в оркестровій творчості Лева Колодуба, обравши навчально-методичну форму викладу матеріалу: конспекти тематичних лекцій, матеріали для практичних занять і самостійної роботи студентів.

У книзі констатується, що в сучасному технологізованому суспільстві музичний мелос поступово втрачає свою функцію, що у попередні часи була нерозривно пов'язана з буденним життям, традиціями, звичаями і віруваннями людини. Нинішнє суспільство формує нове ставлення до народної музичної творчості, суть якого — в її збереженні як пам'ятки духовної культури, у творчому переосмисленні та використанні як у композиторській

творчості, та і в культурно-мистецькому житті нинішнього і наступних поколінь.

Автор наголошує, що творчість Лева Колодуба має яскраво виражену національну складову, що передусім виявляється у переосмисленні композитором фольклорного першоджерела. Серед індивідуальних рис його творчості виокремлюється опора на український фольклор і програмність, що пере-

важно пов'язана із національним фольклором і національною історією. У дослідженні підкреслюється, що в музичному спадку Лева Колодуба неможливо встановити чітку межу між авторським, національним

чи індивідуальним: всі ці складники взаємодіють у творчості гармонійно. Завдяки цьому творчість композитора стала високохудожнім здобутком вітчизняної музичної культури, переконливо демонструє національну приналежність і відображає взаємодію традиційного та нового художнього мислення. Твори композитора не лише збагатили українську музику, посиливши її позиції у світовому музично-культурному просторі, а й увійшли до репертуару багатьох вітчизняних і зарубіжних творчих музичних колективів, залучаються до музично-овітного процесу, становлять потужну теоретичну і практичну базу удосконалення творчої майстерності музикантів.

Навчальний посібник побудовано за історико-монографічним принципом: відбір музичних творів здійснено за їх історичним значенням, яскравістю художньо-образного змісту і стильових властивостей. Практичне значення видання полягає у можливості використання його змісту в навчальному процесі музичних і педагогічних навчальних закладів спеціальності "Музичне мистецтво" при вивченні курсів "Історія української музики", "Оркестровий клас", "Аналіз музичних творів", "Симфонічне диригування", "Читка симфонічних партитур" і спекурсу "Фольклорні засади оркестрової творчості Лева Колодуба". Автор підкреслює, що видання вийшло друком за сприяння Лева Колодуба: композитор передав матеріали із власного архіву, серед яких — світлина, аудіозаписи, партитури.

ПОЛОНІСТИЧНІ СТУДІЇ: ЧЕРГОВИЙ ВИПУСК

Результатом творчої співпраці Інституту літератури ім.Т.Г.Шевченка НАН України, Інституту філології КНУ ім.Тараса Шевченка, Бердянського державного педагогічного університету, Міжнародної школи україністики НАН України і Кременецької гуманітарно-педагогічної академії ім.Тараса Шевченка став черговий 26-й том "Київських полоністичних студій". Видання в основному містить матеріали до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, а також статті українських і зарубіжних дослідників, що порушують широкий спектр полоністичних проблем у галузі літературознавства та мовознавства. Книга побачила світ за підтримки Посольства Республіки Польща в Україні. Її наукову редакцію здійснив член редакційної колегії тому, член-кореспондент НАН України, професор

Ростислав Радишевський.

В розділі "Навколо ювілею Тараса Шевченка" опубліковані аналітичні дослідження наших науковців. Кандидат філологічних наук, доцент Олег Васишин у статті "Тарас Шевченко в рецепції Бориса Харчука" окреслює образ Тараса Шевченка у прозовому та публіцистичному дискурсі відомого українського письменника, що здійснює представленням Шевченкової традиції у творчому доробку Харчука не лише оригінальними художніми засобами, а й на рівні цитувань і алюзій. Автор особливу увагу звертає на малу прозу письменника, за яку в роки радянського тоталітаризму він зазнавав переслідувань.

Завідувач кафедри педагогіки вищої школи, професор Олександр Безносук (у співавторстві з Ольгою Плахотнік, КНУ ім.Тараса Шевченка) статтю "Тарас Шевченко і Київський університет: мовою фактів і документів" розкриває київську сторінку в життєписі Великого Кобзаря. Автори дослідження основний акцент зробили на огляді фактів і документів, пов'язаних із приятельськими стосунками Тараса Шевченка з видатними викладачами та студентами Університету святого Володимира.

Завідувач кафедри німецької філології, доцент Марія Шмир представляє статтю "Т.Г.Шевченко і німецькомовний світ", де розкриває шлях Тарасової творчості у німецьку

літературу, розглядає перші спроби перекласти його твори німецькою мовою та підкреслює великий інтерес до спадку Тараса Шевченка серед творчої інтелігенції німецькомовного світу.

Наш молодий нвуковець Вікторія Якимович подає розвідку "Образ єврея у творах Тараса Шевченка та Діни Рубіної", де досліджує особливості візуалізації образу єврея у поемі Тараса Шевченка "Гайдамаки" та у прозі Діни Рубіної. Автор підкреслює, що до стереотипної моделі сприйняття євреїв українським суспільством відноситься образ Лейби в Шевченкових "Гайдамаках" і стверджує, що особливе місце у творчості Діни Рубіної посідає єврейська тема, як в історії, так і в сучасності, як в Ізраїлі, так і в діаспорі.

Серед 42 статей українських і польських авторів розділу "Полоністичні контексти" окремі стосуються кременецької тематики: "Прощання з Кременцем 1939" Станіслава Балінського (автор — Генрик Дуда, Люблінський католицький університет Івана-Павла II), "Світ і людина в епістолярії Юліуша Словацького" "Листи до матері" (автор — Луїза Оляндер, Східноєвропейський національний університет ім.Лесі Українки) і "Деякі особливості кременецької поезії" "Apollo Sarmatiens - 1712" (автор — Ольга Циганюк, Київський національний торговель-економічний університет).

(За матеріалами наукової частини академії)